herpy

PŁAZY BEZNOGIE

Atlantic Slender Caecilian

Dermophis parviceps

Dermophis parviceps to smukły, beznogi i ryjący płaz beznogi z lasów deszczowych i lasów górskich Kostaryki i Panamy. Dorosłe osobniki mają 20-27 cm długości. Żyje głęboko w wilgotnej glebie i prawdopodobnie jest żyworodny, podobnie jak reszta rodzaju. Gatunek prawie nie był badany w niewoli, więc zasady hodowli opierają się na doświadczeniach z lądowymi płazami beznogimi.

Rodzina: Dermophiidae Dawna nazwa: *Gymnopis parviceps; Siphonops parviceps*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**20-27 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Kopiący nory**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 30 × 35 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-25 °C**
Temperatura w nocy	**21-23 °C**
Wilgotność	**90-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Niewymagane**
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Rozwój	**Żyworodność**
Wielkość miotu	**1-16 młodych**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Dermophis parviceps to smukły, beznogi płaz, który przypomina małą dżdżownicę. Ciało jest purpurowoszare, a głowa różowa i wyraźnie jaśniejsza od ciała. Oczy są widoczne przez skórę. Bruzdy między fałdami skóry nie mają ciemnego zabarwienia, które występuje u *Dermophis mexicanus*. Dorosłe osobniki mają 20-27 cm długości.

Gatunek należy do rodziny Dermophiidae i jest mniejszy oraz smuklejszy od *D. mexicanus*. Masa ciała, długość życia i pewne zewnętrzne różnice płciowe nie są udokumentowane; długość życia podana w ramce jest szacunkowa.

Toksyczność skóry: u tego gatunku nie udokumentowano działania toksycznego, ale płazy beznogie mają gruczoły skórne, więc po kontakcie ze zwierzęciem nie dotykaj oczu ani błon śluzowych. Myj ręce przed i po, a zwierzę dotykaj jak najmniej.

Występowanie i środowisko

Dermophis parviceps występuje w Kostaryce i Panamie. Czasem zalicza się do zasięgu także Kolumbię, ale występowanie tam jest niepewne i kraj ten nie został uwzględniony na mapie. Większość znanych stanowisk leży w Kostaryce, między innymi po stronie karaibskiej. Gatunek bywa lokalnie pospolity i występuje na wielu obszarach chronionych. Nie jest uznawany za zagrożony.

> **Naturalny zasięg:** Kostaryka i Panama.

ŚRODOWISKO

D. parviceps żyje w wilgotnym lesie, zarówno na nizinach, jak i w lasach górskich. Prowadzi podziemny tryb życia i ryje głęboko, ale spotyka się go także pod zwalonymi pniami i w ściółce. W przedgórskim lesie deszczowym na wysokości około 500 m n.p.m. osobniki leżą pojedynczo w małych, kulistych komorach w zbitej glinie 50-65 cm pod powierzchnią, a ściany komór są wyłożone drobną, gładką gliną. Nie wiadomo, czy komory służą do rozrodu. Dieta tego gatunku nie została zbadana; płazy beznogie z tej samej rodziny zjadają dżdżownice, termity i inne drobne bezkręgowce glebowe.

Hodowla

TERRARIUM

Zasady hodowli opierają się na doświadczeniach z lądowymi płazami beznogimi, zwłaszcza *Dermophis mexicanus*, ponieważ *D. parviceps* nie był systematycznie badany w niewoli. Zwierzę jest lądowe i ryje, więc w hodowli najważniejsze jest podłoże. Dobrze sprawdza się pojemnik z grubego, szczelnego plastiku z dopasowaną pokrywą i obciążeniem na wierzchu: płazy beznogie znajdą każdą szczelinę, a źle zamknięta pokrywa to najczęstsza droga ucieczki. Dorosły osobnik potrzebuje co najmniej 50 × 30 × 35 cm i 20-25 cm luźnego, wilgotnego podłoża.

Podłoże musi być luźne, dobrze trzymać wilgoć i się nie zbrylać: sprawdzone są niebielone włókna papierowe (ściółka na bazie papieru), stosuje się też sterylizowaną ziemię próchniczą, najlepiej z dodatkiem liści. Samego włókna kokosowego należy unikać, ponieważ może się zbijać w jelitach. Podłoże ma być wilgotne, ale nie tak mokre, by z garści dało się wycisnąć wodę, a na dnie nie może stać woda. Płaski kawałek kory lub drewna na powierzchni tworzy kryjówkę tuż pod powierzchnią i ułatwia kontrolę zwierzęcia. Małe otwory wentylacyjne w ściankach, zasłonięte drobną siatką, zapewniają wentylację i nie wypuszczają dżdżownic; pokrywa ma być bez otworów. Podłoże wymienia się co 4-5 miesięcy i przy tej okazji ogląda się zwierzę.

TEMPERATURA

Gatunek utrzymuje się w stabilnych, ciepłych warunkach: 22-25 °C w dzień i 21-23 °C w nocy. Temperatura gleby w naturze nie była mierzona. Wahania większe niż około 3 °C i gwałtowne zmiany są źle znoszone. Pojemnik może stać w pomieszczeniu o stabilnej temperaturze bez dodatkowego ogrzewania, można też położyć matę grzewczą pod jednym końcem, by uzyskać gradient, dzięki któremu zwierzę samo wybiera między cieplejszą i suchszą a chłodniejszą i wilgotniejszą glebą. Zwierzę, które leży na powierzchni zamiast się zakopywać, ma za ciepło, za zimno, za mokro albo za sucho. Zimowanie nie jest konieczne.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Powietrze w pojemniku jest niemal nasycone, 90-100 %, ponieważ gleba jest wilgotna. Wilgotność utrzymuje się przez zraszanie podłoża i od czasu do czasu przekopywanie kilku górnych centymetrów. Sprawdzaj palcem i zraszaj, gdy górna warstwa wydaje się sucha. Używaj wody butelkowanej, deszczówki albo odchlorowanej wody z kranu. Równomierna wilgotność w głębi podłoża jest ważniejsza niż konkretna wartość procentowa, a nieco suchsza część podłoża daje zwierzęciu wybór.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Gatunek nie potrzebuje miski z wodą ani części wodnej. Wilgoć pochodzi z gleby, a skroplona woda na ściankach pojemnika wystarcza do picia. Miska z wodą może nadmiernie zawilgocić podłoże. Nigdy nie używaj wody z kranu zawierającej chlor lub chloraminę do nawilżania podłoża i unikaj mydła, środków czystości oraz kremu do rąk na dłoniach i narzędziach, ponieważ płazy wchłaniają substancje przez skórę.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek żyje pod ziemią i nie potrzebuje określonego programu oświetlenia. Wystarczy zwykły rytm dobowy pomieszczenia z 10-14 godzinami światła. UVB nie jest potrzebne, a pojemnik utrzymuje się w ciemności, by zwierzę mogło ryć w spokoju. Rośliny nie są potrzebne.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Podstawą diety są dżdżownice, które przyjmują niemal wszystkie lądowe płazy beznogie. Małemu, smukłemu *D. parviceps* odpowiadają małe dżdżownice lub ich kawałki, a dorosły osobnik dostaje 5-10 małych dżdżownic co dwa tygodnie. Dżdżownice mogą długo żyć w wilgotnym podłożu papierowym, nie umierając i nie gnijąc. Przekopuj podłoże co najmniej co dwa tygodnie: dużo pozostałych dżdżownic oznacza przekarmianie albo zwierzę, które nie je. Czym gatunek żywi się w naturze, nie zostało udokumentowane.

Dżdżownice można zasilić preparatem wapniowo-witaminowym dodanym do ich ziemi 4-6 dni przed karmieniem, ale nie wiadomo, ile z tego trafia do zwierzęcia. Zwierzę rzadko widać podczas jedzenia. Dlatego nowy osobnik przez pierwszy miesiąc przebywa w małym pojemniku, do którego dżdżownice wkłada się w policzonej liczbie, a podłoże przegląda się co 3-4 dni.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

D. parviceps spędza niemal całe życie pod ziemią i rzadko pojawia się na powierzchni; zdrowe zwierzę przez większość czasu jest zakopane. W naturze osobniki leżą pojedynczo i gatunek trzyma się pojedynczo, co ułatwia śledzenie kondycji i przyrostu. Należy unikać brania do ręki: skóra jest wilgotna i delikatna. Przenoś zwierzę tylko wtedy, gdy to konieczne, czystymi, wilgotnymi dłońmi bez kremu.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Dojrzałość płciowa u *D. parviceps* nie jest udokumentowana, a płci nie da się pewnie odróżnić z zewnątrz. Rozmnażanie w niewoli nie zostało udokumentowane.

GODY I KOPULACJA

Zapłodnienie jest wewnętrzne. Nie udokumentowano, co wyzwala kopulację ani jak skłonić zwierzęta do rozrodu w niewoli. Jeśli osobniki mają być trzymane razem w celach hodowlanych, najważniejsze są stabilne warunki, głębokie podłoże i obfity pokarm.

JAJA I LARWY

Rozród *D. parviceps* nie został opisany, ale gatunek jest prawdopodobnie żyworodny i niezależny od wody, jak rodzaj *Dermophis*. U *Dermophis mexicanus* zarodki rozwijają się w jajowodach samicy i odżywiają się najpierw żółtkiem, a potem bogatą w składniki odżywcze wydzieliną ściany jajowodu. Wielkość miotu i długość ciąży nie są udokumentowane; u *D. mexicanus* miot liczy 1-16 młodych. Po porodzie nie ma opieki nad potomstwem.

METAMORFOZA

Jeśli gatunek jest żyworodny jak jego krewni, nie ma wyklucia poza ciałem samicy ani larw, lecz rodzą się w pełni rozwinięte młode. Długość ciąży nie jest udokumentowana. Ciężarna samica powinna mieć przez cały ten okres obfity pokarm i spokój.

ODCHÓW MŁODYCH

Nowo narodzone młode potrzebują pojemnika z głębokim, wilgotnym podłożem jak dorosłe i przenosi się je z pojemnika samicy, by nie były niepokojone. Pierwszym pokarmem są małe kawałki dżdżownic. Wielkość przy narodzinach i tempo wzrostu nie są udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Informacje o zdrowiu opierają się na doświadczeniach z innymi lądowymi płazami beznogimi. Najczęstsze problemy to:

- Zwierzę leży na powierzchni: podłoże jest za mokre, za suche, za ciepłe, za zimne albo chemicznie nieodpowiednie. Wymień podłoże, sprawdź temperaturę i spróbuj innego źródła wody.
- Zaparcie: włókno kokosowe może zbić się w czop w jelitach. Używaj włókien papierowych lub sterylnej ziemi.

- Ucieczki: pokrywa musi szczelnie przylegać i mieć obciążenie na wierzchu. Wystarczy nawet mała szczelina, a gatunek jest smukły.
- Zapalenie skóry to najczęstsza znana przyczyna śmierci płazów beznogich w niewoli, zwłaszcza gatunków wodnych. Utrzymuj podłoże w czystości i oglądaj skórę przy każdej kontroli.
- Grzyb chytrid (Bd) został wykryty u płazów beznogich. Nowe zwierzęta poddaje się kwarantannie, a ręce i narzędzia myje się między pojemnikami.

Udaj się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli zwierzę nie je przez kilka tygodni, traci na wadze albo pojawiają się rany na skórze.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.